

*Ткаченко Наталія,
кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка*

ПЕДАГОГІЧНІ ФАКТОРИ ТА УМОВИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВПНЗ

***Анотація.** У статті висвітлюються педагогічні фактори, що здійснюють вплив на формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов та педагогічні умови, забезпечення яких дозволить досягти позитивних результатів у процесі його формування у вищих педагогічних навчальних закладів. На основі узагальнення наукових праць визначено суб'єктивні та об'єктивні фактори. Зазначено, що залежно від особливостей впливу об'єктивних факторів на особистість, їх дія обмежується соціальним та педагогічним середовищами. Уточнено зміст поняття «педагогічні умови», визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов у ВПНЗ.*

***Ключові слова:** професійна підготовка, професійний імідж, вчитель іноземних мов, педагогічний фактор, педагогічна умова.*

Постановка проблеми. Сьогодні ринок освітніх послуг зобов'язує освітні установи більше орієнтуватися на споживача, враховувати його запити. Поява загальноосвітніх закладів різних типів і видів, надання учням та їх батькам права вибору школи, зацікавленість шкіл у збільшенні кількості учнів, а також погіршення соціально-економічного становища вчителів і відтік їх у більш високооплачувані галузі господарства зумовлюють конкурентну боротьбу за учнів, батьків, здатних оплачувати додаткові освітні послуги, вчителів-предметників. В умовах суперництва загальноосвітні установи вдаються до нецінових і цінових форм конкуренції, а саме: якість, перелік, комплексність, умови надання, ціна освітніх послуг. Серед нецінових форм конкуренції значна роль належить іміджу вчителів, оскільки він сприяє тому, щоб конкретна школа була високо оцінена клієнтом і вибрана ним з ряду інших.

З цієї причини актуалізується проблема формування позитивного професійного іміджу вчителів, зокрема іноземних мов, під час навчання їх у вищих педагогічних навчальних закладах (ВПНЗ), що в свою чергу потребує дослідження психолого-педагогічних факторів, які впливають на його

формування, та педагогічних умов для успішної реалізації педагогічної системи формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов у ВПНЗ.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення наукових доробок свідчить, що на сьогодні визначення педагогічних факторів формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов в системі професійної освіти, не дивлячись на його важливість, відсутнє. Проте, наявні розвідки, присвячені висвітленню факторів впливу на формування професійного іміджу педагогів.

У межах системної методології А. Деркач, виокремлює *загальні* (високий рівень мотивації; потреба в досягненні неординарних результатів; професійно-особистісні стандарти; рух до верхівок професіоналізму, високий рівень професійного сприйняття і мислення), *особливі* (стресостійкість, розвинена психомоторика, розвинені функції уваги та ін., тобто психологічні професійно важливі якості, а також спеціальні вміння) та *одиночні* (відбивають індивідуальні прояви в діяльності) фактори [1, с. 152].

О. Козлова, досліджуючи соціально-психологічні фактори, що визначають формування професійного іміджу викладача вищого навчального закладу, чільне місце відводить ролі зовнішнього вигляду, предметних знань та вмінь їх викладати, особистісним характеристикам викладача, стилю взаємодії з аудиторією, наявним в аудиторії попереднім установкам та стереотипам [6, с. 192].

О. Петрова зазначає про вплив на формування іміджу педагога таких факторів, як прагматична мотивація, пов'язана з бажанням використовувати імідж для більш ефективного соціального впливу і досягнення з його допомогою тих чи інших зовнішніх цілей, та психологічна, пов'язана з потребою людини в покращенні «Я» концепції, її наближення до «Я» ідеального, підвищення своєї самооцінки, результатом чого стане досягнення психологічного комфорту. Діяльність по створенню іміджу, як і будь-яка інша, починається з мотиву – рушійної сили його формування – та

визначається ним [9, с.13].

Л. Іл'їна вважає результат діяльності значущим фактором, що впливає на професійний імідж педагога. На її думку, імідж, що не підкріплюється постійно реальними справами, не має сенсу. Наприклад, без успіхів і досягнень учнів не відбудеться становлення жодного учителя. Дослідниця також наголошує, що задля досягнення високих результатів, слід пред'являти суворі вимоги, перш за все, до себе. Вплив вчителя тим сильніше, чим яскравіше і самобутніше його особистість. Це стосується кругозору педагога, його загальної культури. Адже неможливо дати іншому того, чого не маєш сам. Таким чином, індивідуальність вчителя є ще одним впливовим фактором.

Для іміджу педагога неабияке значення має і спосіб самореалізації, самоствердження і саморозвитку спеціаліста, що передбачає закарбовування професійно значущих способів і нормативів професійної діяльності, побудова на цій основі власної системи дій; вихід за рамки нормативної діяльності; незалежність мислення, здатність до авторського проектування і особистісно значущого способу реалізації педагогічного процесу [5, с. 51].

Продовжуючи думку попередниці, Є. Артамонова переконана, що ядром індивідуального стилю педагога є його унікальні здібності: по-перше, до саморегуляції (розуміння сенсу життя і установка на пошук цілі, значущість знань, праці, професійного престижу, боргу, відповідальності тощо); по-друге, самовизначення щодо ідеалу, норм, правил спілкування, мислення, волевиявлення, на основі яких формуються уявлення, поняття, оцінки, будуються життєві плани, орієнтовані на професійне зростання і самовдосконалення; по-третє, особливості духовного стилю життєдіяльності вчителя, характерного для конкретного часу і конкретних народів; по-четверте, самопізнання; визнання власної унікальності, розвиток самоповаги; по-п'яте, самовдосконалення - спрямованість до високого ідеалу, можливості духовного розвитку; по-шосте, самоактуалізація - установки, які диктують розуміння сутності актуалізації духовного потенціалу вчителя для

оптимізації педагогічної діяльності, роботи з інформацією, обміну досвідом, здібностями, вміннями, навичками, результатами діяльності; по-сьоме, особливості перетворення, передачі і засвоєння соціального досвіду, змін у духовному світі, структурі та сутності взаємодіючих суб'єктів. [2, с. 8].

При цьому індивідуальність передбачає певну модель поведінки вчителя. «Закоханий в дітей і захоплений своєю роботою педагог інтуїтивно і свідомо вибирає ті моделі поведінки, які найбільш адекватні гідності дітей і їх актуальним потребам. Імідж такого педагога бездоганний», пише В. Шепель. Таким чином, вибір моделі поведінки педагогом можна розглядати як фактор формування його іміджу. На думку науковця, моделювання поведінки слід розуміти як осмисленість своїх дій в процесі спілкування. Майстерний вибір моделі поведінки - відтворення таких її варіантів, які при повсякденному спілкуванні допоможуть особистості стати комунікабельною, а тому привабливішою [12, с. 36-37].

Отже, у процесі визначення педагогічних факторів, які впливають на формування професійного іміджу педагога, використовуються різні підходи, що спричинило їх значний перелік й різноманіття.

Беручи до уваги сутність педагогіки і особливості педагогічної діяльності, фактор розглядаємо як «умову, факт, причину, рушійну силу, що визначає характер або одну з основних рис процесу, явища» [3].

Зазначимо, що процес формування будь-якого педагогічного явища детермінується системою суб'єктивних та об'єктивних факторів. В якості суб'єктивних в науковій літературі зазвичай називають задатки, загальні і спеціальні здібності особистості, виховання, професійну освіту, вважаючи їх передстартовими умовами професійної діяльності. До об'єктивних же відносять суспільно-історичний запит на конкретний вид діяльності, його престижність, взаємозв'язок майстерності і рівня життя представників професії, наявність системи моральних і матеріальних стимулів для підвищення рівня професіоналізму.

Так суб'єктивними факторами формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов, на нашу думку, є система спонукань та цінностей, що зумовлюють спрямування активності майбутнього вчителя іноземних мов на створення позитивного професійного іміджу, визначають стиль його професійної діяльності, високий рівень теоретичних знань, практичних умінь і навичок у професійній сфері, сформованість творчих, ділових якостей та здатностей саморегуляції, самоорганізації.

Об'єктивні фактори формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов в залежності від специфіки їх впливу на особистість, на нашу думку, доцільно обмежити двома середовищами: соціальним та педагогічним. Варто зазначити, що фактори соціального середовища вкрай залежні як від глобальних (світових) чинників, що проявляється в здійсненні споживачами освітніх послуг порівняльного аналізу вітчизняної системи освіти із зарубіжними, орієнтації на кращі світові моделі організації навчально-виховного процесу, міжнародні освітні стандарти, педагогічні технології, оновлення спектру освітніх послуг тощо, так і внутрішньодержавних, які пов'язані зі становленням ринкової економіки, стрімким посилення соціальної стратифікації суспільства і усвідомлення цього явища самими його суб'єктами, кількістю інвестицій в освіту, джерелами фінансування, рівнем розвитку науково-технічних знань, проявом уваги держави до проблем освіти.

Очевидно, що сьогодні, як ніколи, в умовах реформування національної освітньої галузі фактори соціального середовища активно впливають на особистість майбутнього вчителя іноземних мов: намагання підвищити престиж професії вчителя у соціальній структурі сучасного українського суспільства, розширення міжнародних зв'язків, посилена увага до вивчення іноземних мов, зацікавленість держави у підвищенні професіоналізму кадрового складу освітньої галузі та зокрема учителів іноземних мов, створення системи заохочень у вигляді підвищення заробітної плати та встановлення надбавок до неї створює сприятливі умови для

самореалізації, мобільності майбутніх фахівців, сприяє розумінню відповідальності перед суспільством та його соціальними інститутами.

У ході теоретичного аналізу факторів педагогічного середовища ВПНЗ найбільш вагомими для формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов визначено: освітнє середовище, діяльність педагогічного колективу та діяльність студентів. Підтримуючи думку П. Лузана стосовно того, що окремо визначений педагогічний фактор має потенціал для досягнення запланованого результату, а сама можливість реалізується тільки при забезпеченні педагогічних умов [7, с. 256], зазначимо, що саме освітнє середовище ВПНЗ, діяльність педагогічного колективу та діяльність самих студентів може впливати на опанування майбутніми вчителями іноземних мов інституційних норм і цінностей педагогічної діяльності, моделей рольової поведінки; узгодження їх цінностей і світогляду із загальними соціальними цілями і задачами освітньої сфери, а також сприяти їх інтеграції до професійного середовища. А спрямувати дію кожного з цих факторів на формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов допоможуть педагогічні умови, які необхідно забезпечити й реалізувати в процесі функціонування спеціально розробленої педагогічної системи формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов у ВПНЗ.

Під педагогічними умовами формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов розуміємо такі необхідні обставини, які уможливають здійснення іміджотворчої діяльності майбутніх учителів іноземних мов та сприятимуть формуванню їх професійного іміджу.

Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури свідчить, що не існує єдиного погляду щодо визначення необхідних педагогічних умов формування професійного іміджу майбутніх педагогів. Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов взагалі не були предметом спеціальних досліджень.

Зупинимося на аналізі робіт, які послуговували нам для з'ясування педагогічних умов формування професійного іміджу майбутніх учителів

іноземних мов у ВПНЗ. Результатом наукового пошуку О. Горovenko стали педагогічні умови формування особистісно-професійного іміджу вчителя засобами самопрезентації, які поділено на дві групи: мотивування вчителя до успішної професійної діяльності (урахування внутрішньої і зовнішньої мотивації, створення комфортного освітнього середовища, розвиток механізмів професійної рефлексії) та науково-методичне забезпечення процесу формування особистісно-професійного іміджу вчителя (створення індивідуальної системи педагогічної діяльності вчителя, поєднання індивідуальних та колективних форм методичної роботи, розвиток засобів самопрезентації, управління іміджем у педагогічній діяльності вчителя) [4].

У наукових розвідках М. Сперанської-Скарги визначено педагогічні умови, які забезпечують найбільш ефективно формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього вчителя філологічних дисциплін. До таких умов належать сформованість мотиваційного компоненту професійної компетентності майбутнього фахівця, що охоплює комплекс зусиль, пов'язаних з усвідомленням необхідності формування власного позитивного іміджу, з розвитком інтересу до власної особистості та навколишнього світу, підвищенням самооцінки та створенням «Я-концепції»; відповідність змісту освітнього процесу задачам формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх вчителів-філологів, що передбачає включення системи іміджотворюючих заходів у навчально-виховний процес; дотримання принципу системності в процесі формування та корекції професійно-педагогічного іміджу фахівців та принципу різноманітності у відборі форм та методів роботи з формування та корекції професійного іміджу; активізація суб'єкта в процесі формування професійно-педагогічного іміджу, яка передбачає активність майбутнього фахівця в процесі формування власного іміджу, оволодіння навичками самопізнання, самовдосконалення, самоіміджування та проектування ефективного іміджу [10].

Отже, аналіз наукового доробку щодо педагогічних умов, спрямованих на іміджотворчу діяльність майбутніх учителів у процесі їх навчання у

вищих педагогічних навчальних закладах, дозволяє орієнтовно визначитися з педагогічними умовами формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов у ВПНЗ.

Таким чином, використання педагогічних факторів, що є визначальними для формування професійного іміджу у ВПНЗ можливе за таких умов:

- забезпечення індивідуальної траєкторії формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов;
- створення алгоритму формування професійного іміджу на основі впровадження наскрізних навчальних програм дисциплін;
- забезпечення готовності науково-педагогічних працівників ВПНЗ до впровадження ідей іміджології;
- інтеграція формалізованої навчальної діяльності з неформальним та інформальним навчанням на засадах інноваційного підходу;
- використання квазіпрофесійної діяльності як засобу успішного формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов.

Розглянемо їх більш детально.

1. Забезпечення індивідуальної траєкторії формування професійного іміджу майбутнього вчителя іноземних мов. Виокремлення цієї педагогічної умови зумовлено освітньою парадигмою студентоцентрованого навчання, яка набула актуальності в сучасних умовах трансформацій у сфері вищої освіти. Її мета полягає у підвищенні конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку праці, забезпечення їх відповідності кваліфікаційним вимогам та потребам роботодавців. Національний освітній глосарій вищої освіти інтерпретує студентоцентрований підхід як такий, в основу якого покладено розроблення освітніх програм, що зосереджуються на результатах навчання, враховують пріоритети особистості студента, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, яке узгоджується з тривалістю освітньої програми. При цьому студентові надається можливість вибору змісту, темпу, способу та місця навчання [8, с. 61]. Таким чином, зазначена

парадигма сприяє диференціації та індивідуалізації освітньої діяльності, а також передбачає можливість створення індивідуальних траєкторій навчання.

Під індивідуальною освітньою траєкторією формування професійного іміджу майбутнього вчителя іноземних мов розуміємо обраний ним за власним бажанням і під власну відповідальність рух до досягнення визначеного рівня професійного іміджу, що здійснюється при постійній педагогічній підтримці і контролі, в процесі якого відбувається його творча самореалізація, прояв і розвиток особистісних і ділових якостей і здатностей відповідно до індивідуального освітнього маршруту.

Індивідуальний освітній маршрут являє собою персональну програму формування студентом професійного іміджу, що відповідає його здібностям, інтересам, мотивації, психодинамічним характеристикам і яка спроектована на базі освітньо-професійної програми підготовки фахівця за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)).

Ефективним у реалізації індивідуальних траєкторій навчання є використання ІКТ, активних та інтерактивних методів навчання, що активізують процес самоосвіти студентів, привчають до роботи з великими обсягами інформації різних видів, розвивають уміння і навички самостійного прийняття рішень тощо.

2. *Створення алгоритму формування професійного іміджу на основі впровадження наскрізних навчальних програм дисциплін.* З урахуванням того, що індивідуальна освітня траєкторія може реалізовуватись у змістовому (через освітні програми), діяльнісному (через інноваційні педагогічні технології) і процесуальному (через організацію різних видів спілкування) напрямках, базуючись на принципах особистісно орієнтованого, системного, компетентнісного, комунікативно-діяльнісного та середовищного підходів та враховуючи рекомендації А. Хуторського [11] вважаємо доцільною розробку алгоритму формування професійного іміджу, реалізація якого дасть змогу спиратися на особистісний досвід студентів, залучати їх до іміджотворчої діяльності як рушійної сили формування професійного іміджу, враховувати

їх інтереси, потреби, цінності, формувати вмотивованість до іміджотворчої діяльності та забезпечувати досвід іміджотворення, гарантуватиме інноваційність освітньої діяльності і здійснення процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов за визначеною траєкторією. Реалізація алгоритму формування професійного іміджу можлива шляхом збагачення іміджотворчим змістом певних тем дисциплін гуманітарної та соціально-економічної, загальнопрофесійної, професійної і практичної підготовки бакалаврів за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)), засобами навчального курсу «Професійний імідж сучасного вчителя іноземних мов», а також різних формах позаурочної та просвітницької діяльності.

3. Забезпечення готовності науково-педагогічних працівників ВПНЗ до впровадження ідей іміджології. У виокремленні такої педагогічної умови покликалися на те, що формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов у ВПНЗ відбувається, переважно, під час безпосередньої взаємодії з суб'єктами педагогічної діяльності (формальні відносини), що актуалізує спеціальну підготовку науково-педагогічних працівників. Рівень їх професійної компетентності, бачення свого місця, ролі та завдань в аспекті формування професійного іміджу майбутніх педагогів, ставлення до педагогічної професії, до студентства, власний професійний імідж також сприяють ефективному формуванню професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов.

З метою забезпечення цієї педагогічної умови вважаємо за необхідне створити відповідну систему підготовки, перепідготовки та підвищення педагогічної майстерності науково-педагогічних працівників вищих педагогічних навчальних закладів в аспекті впровадження ідей іміджології.

4. Інтеграція формалізованої навчальної діяльності з неформальним та інформальним навчанням на засадах інноваційного підходу. З огляду на світовий досвід та намагання України визнати результати неформальної та інформальної освіти поряд з формалізованою як важливі складові стратегії

створення та ідентифікації людського капіталу, забезпечення потреб ринку праці в умовах демографічного спаду та швидких змін, вважаємо перспективним використання їх можливостей з метою формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов.

Сьогодні існує розмаїття організаційних форм неформальної освіти, які є цікавим в аспекті навчання іміджотворення: спеціалізовані конференції, семінари, презентації, тренінги, курси, студії, майстер-класи, творчі майстерні, круглі столи, відеолекторії, об'єднання у фахові мережі / професійні асоціації, створення та послуговування мережевими бібліотеками, Інтернет-сервісами та цифровими ресурсами загальнокультурного характеру, організація спільної діяльності, секції, гуртки, клуби, культурні ініціативи, театри, вуличні університети, діалогові групи, публічні дискурси, участь у громадських організаціях, недільні школи, дистанційне навчання, онлайн навчання, виїзні заняття, «компенсаційні програми», спрямовані на соціально-особистісний розвиток людини (як-от: тренінги особистісного розвитку, ораторської майстерності, ефективного спілкування, тощо).

Інформальна освіта охоплює освітню діяльність, що відбувається в повсякденному житті на самостійно або соціально спрямованій основі.

Забезпечення цієї педагогічної умови вбачаємо у використанні зазначених альтернативних форм навчання, які допоможуть майбутнім учителям іноземних мов пристосуватися до постійних трансформацій суспільства.

5. Використання квазіпрофесійної діяльності як засобу успішного формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов. У виокремленні цієї педагогічної умови керувалися думкою про те, що вища освіта має орієнтуватися на практичне застосування результатів навчання, тобто забезпечувати передумови, які б дозволили студентів – майбутньому фахівцеві – безболісно перейти від навчання до професійної діяльності. Тому вбачаємо доцільним у змісті навчання майбутніх учителів іноземних мов передбачити можливість набуття особистісного досвіду іміджотворення.

Досвід, набутий у навчально-виховних або життєвих ситуаціях стає особистісним, що дозволить майбутньому фахівцеві використовувати його у своєму житті. Квзіпрофесійний досвід також сприятиме підвищенню професійної мотивації за рахунок трансформації загальних інтересів, потреб та мотивів майбутніх педагогів у пізнавально-професійні, формуванню їх особистісних і професійних якостей, оскільки штучно змодельовані педагогічні ситуації потребують активної пізнавальної діяльності та творчого пошуку. За таких умов засвоєння знань, формування умінь та навичок майбутніх учителів іноземних мов відбувається не абстрактно, а у динаміці розвитку сюжету змодельованої педагогічної ситуації.

Реалізацію цієї педагогічної умови вбачаємо у використанні в освітньому процесі імітаційного ігрового моделювання, яке задовольнить потребу у випереджальному формуванні педагогічного досвіду майбутніх учителів іноземних мов.

Висновки. Отже, процес формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов детермінується системою суб'єктивних та об'єктивних факторів. Основними суб'єктивними факторами, що впливають на формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов є: система спонукань та цінностей; високий рівень теоретичних знань, практичних умінь і навичок у професійній сфері; сформованість творчих, ділових якостей та здатностей до саморегуляції, самоорганізації. Дія об'єктивних факторів обмежується двома середовищами: соціальним та педагогічним. Факторами соціального середовища є престиж професії вчителя іноземних мов, посилена увага до вивчення іноземних мов, зацікавленість держави у підвищенні професіоналізму кадрового складу освітньої галузі, створення системи заохочень для вчителів. Факторами педагогічного середовища визнано: освітнє середовище, діяльність педагогічного колективу та діяльність студентів.

Спрямувати дію факторів на формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов допоможуть педагогічні умови, які необхідно забезпечити й реалізувати, а саме:

- забезпечення індивідуальної траєкторії формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов;
- створення алгоритму формування професійного іміджу на основі впровадження наскрізних навчальних програм дисциплін;
- забезпечення готовності науково-педагогічних працівників ВПНЗ до впровадження ідей іміджології;
- інтеграція формалізованої навчальної діяльності з неформальним та інформальним навчанням на засадах інноваційного підходу;
- використання квазіпрофесійної діяльності як засобу успішного формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні педагогічної системи цілеспрямованого формування професійного іміджу майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах та її навчально-методичного забезпечення.

Література

1. Акмеологічний словник / Під заг. ред. А. Деркача. – М. : Вид-во РАГС, 2004. – 161 с.
2. Артамонова Е.И. Компетентностный подход в формировании личности педагога-профессионала / Е.И Артамонова // Педагогическое образование и наука. – 2008. – № 10, С. 7-8.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : Перун, 2003. – 1440 с.
4. Горовенко О.М. Формування особистісно-професійного іміджу вчителя загальноосвітнього навчального закладу засобами самопрезентації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Горовенко Оксанаа Миколаївна. – Переяслав-Хмельницький – 2013. – 20 с.
5. Ильина Л.А. Актерские способности в деятельности учителя: метод. Пособие / Л.А. Ильина. – Магнитогорск, 1998. – 97 с.
6. Козлова О. С. Соціально-психологічні чинники професійного іміджу викладача вчз / О.С.Козлова // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2013, Том. VI, Психологія обдарованості, Вип. 9. – С. 191-200.
7. Лузан П. Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Лузан Петро Григорович. – К., 2004. – 505 с.

8. Національний освітній глосарій: вища освіта / [авт.-уклад. : В. Захарченко, С. Калашнікова, В. Луговий, А. Ставицький, Ю. Рашкевич, Ж. Таланова]; за ред. В. Кременя. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.
9. Петрова Е.А. Имидж и его изучение в современной науке / Е.А. Петрова // Известие Академии имиджелогии. – М.: РИЦ АИМ. – 2005. – Т. 1. – 340 с.
10. Сперанська-Скарга М. А. Педагогічні умови формування професійно-педагогічного іміджу майбутнього вчителя-філолога в позанавчальній діяльності / М. А. Сперанська-Скарга. // Науковий вісник Донбасу. – 2010. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2010_1_12
11. Хуторський А. Індивідуальна освітня траєкторія [Електронний ресурс] / А. Хуторський. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/2287/print>.
12. Шепель В.М. Имиджелогия: секреты личного обаяния / В. М. Шепель. М., 1997. – 474 с.

*Наталія Ткаченко,
кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант Глухівського національного педагогічного
університету імені Александра Довженко*

ПЕДАГОГІЧЕСКІЕ ФАКТОРЫ И УСЛОВІЯ УСПЕШНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ ПЕДАГОГІЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ИМИДЖА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ВПУЗ

Анотація. В статті освітаються педагогічні фактори, оказывающие влияние на формирование профессионального имиджа будущих учителей иностранных языков, а также педагогические условия, обеспечение которых позволит достичь положительных результатов в процессе его формирования в высших педагогических учебных заведениях. На основе обобщения научных работ определено субъективные и объективные факторы. Отмечено, что в зависимости от особенностей влияния объективных факторов на личность, их действие ограничивается социальной и педагогической средами. Уточнено содержание понятия «педагогические условия», определены и обоснованы педагогические условия формирования профессионального имиджа будущих учителей иностранных языков в ВПУЗ.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональный имидж, учитель иностранных языков, педагогический фактор, педагогическое условие.

*Nataliia Tkachenko,
Pedagogical sciences candidate, associate professor,
doctorate degree student of Oleksandr Dovzhenko
Hlukhiv national pedagogical university*

PEDAGOGICAL FACTORS AND CONDITIONS OF SUCCESSFUL IMPLEMENTING THE PEDAGOGICAL SYSTEM OF FUTURE FOREIGN LANGUAGES TEACHERS' PROFESSIONAL IMAGE FORMING AT HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Summary. The article deal with the pedagogical factors influencing the of the future Foreign languages teachers' professional image forming as well as the pedagogical conditions, which will allow to achieve positive results in the process of its forming at higher pedagogical educational institutions. On the basis of the synthesis of scientific works, subjective and objective factors are determined. It is noted that depending on the peculiarities of the objective factors influencing the personality they are limited by social and pedagogical environments. The content of the concept "pedagogical conditions" is specified, the pedagogical conditions of future Foreign languages teachers' professional image forming at higher pedagogical educational establishments are determined and substantiated.

Key words: professional training, professional image, teacher of foreign languages, pedagogical factor, pedagogical condition.